

Høringsuttalelse vedrørende konsesjonssøknad Kobbedalen kraftverk - Norsk Grønnkraft AS - i Lødingen kommune

Hytteteierne i Kobbedals-området er forundret over at vi ikke er tatt med som høringsinnstans i denne saken. Vi er sannsynligvis blant de som vil bli mest berørt av dette tiltaket, og allerede i 2009 sendte vi brev til NVE der vi fremmet endel synspunkter i saken, se vedlegg.

Kobbedalen kraftverk er planlagt med to inntak, et ved Nedre Kobbedalsvatn og et i bekken fra Trollvatnan på kote 376. Øvre Trollvatn er planlagt som reguleringsmagasin med total reguleringshøyde på 2,5 m. Fallhøyden vil være 346 m, og ha en nedgravd/nedsprenget rørgate på 3590 m ned til planlagt kraftstasjon på kote 30. Kraftstasjonen vil bli liggende i østgrensa av eksisterende hyttefelt. Det må oppgraderes 350 m vei fra E10 til kraftstasjonen, og legges 500 m 22kV luftlinje fra kraftstasjon til eksisterende tilknytningspunkt. Alternativ B er å benytte Nedre Kobbedalsvatn som reguleringsmagasin med reguleringshøyde på 3,1 m.

Det er utarbeidet konsekvensanalyser for lokalmiljøet og for reindriftsnæringen. I Norsk Grønnkrafts sammendrag står det at konsekvensene for biologisk mangfold blir liten negativ, mens landskap og friluftsliv vil få middels negative konsekvenser. Av de fem omsøkte kraftverk i området vil Kobbedalen kraftverk få størst negative konsekvenser for reindriftsnæringen.

Vårt generelle inntrykk etter å ha lest dokumentene, er at alle fordelene ved et kraftverk fremheves. Ulempene er langt fra så inngående beskrevet, nærmest som de skal skjules.

I anleggstida:

3370 m midlertidig vei langs rørgatas fulle lengde i sørsida av Kobbedalen til Nedre Kobbedalsvatn. Veibredden i anleggsperioden på 25 - 30 m. Veien skal revegeteres når anlegget står ferdig. Fra E10 til kraftstasjonen skal det bygges permanent vei på 3,5 - 4 m bredde, mens bredden i anleggstida vil være 10 - 15 m. Oppgradering av eksisterende traktorvei til Nedre Kobbedalsvatn er også planlagt gjennomført.

Uten tvil vil anleggstida bety vesentlig forringelse av hyttelivets gleder. Det være seg støy fra ulike anleggsmaskiner, sprengningsaktivitet, og forurenset drikkevann i elva. Når traseen planlegges til 30 m bredde i anleggstida sier det seg selv at det blir mye aktivitet. Søknaden definerer ikke hva man mener med oppgradering av eksisterende traktorvei på nordsida av dalen til Nedre Kobbedalsvatn. Dette vil eventuelt spesielt berøre de tre hyttene som befinner seg på nordsida av elva, ettersom disse befinner seg nært til denne veien.

Driftsfase:

Det knytter seg usikkerhet til vannføringen i elva etter utbygging. Vil de som idag henter drikkevann fra elva fortsatt kunne gjøre dette? Vil kvaliteten være ok? Drikkevannet hentes nedenfor kraftstasjonen, og mange er derfor usikre på disse spørsmålene.

Selve kraftverket er tenkt lagt til sørsida av elva der eksisterende høyspentlinjer krysser elva. Dermed tørrlegges vår flotte badekulp som i en årrekke har vært en stor trivselsfaktor for både liten og stor. Vår absolutt største grunn til bekymring vedrørende kraftverkets beliggenhet er imidlertid **støy** fra anlegget når dette er i drift (turbin, generator og trafo). Det planlegges brukt en Peltonturbin på 2,5 MW.

Sitat fra Småkraftnytt nr 2 2011, årgang 10, www.smakraftforeninga.no:

Bygges kraftverket i nærheten av bebyggelse må en være ekstra varsom når det gjelder støy. Luftkjølte generatorer har høyere støynivå enn luft/vannkjølte. Også valg av turbintype kan ha betydning for støynivået. Spesielt peltonturbiner ved drift på lav vannføring har en tydelig rentone-lyd fra løpehjulet (skovlfrekvensen) som bærer langt av sted.

Peltonturbinen som støykilde bekreftes også fra teknisk hold ved Trollfjord Kraft. Slike turbiner uler nokså konstant, og er ikke en installasjon man ønsker som nabo til ei hytte. Andre typer turbiner er vesentlig stillere, eksempelvis Francis. Det påpekes også at flere tekniske forhold vil kunne påvirke støynivået.

En slik støy vil opplagt ha STORE negative konsekvenser for hyttenaboene langs elva. Hyttenes avstand fra tenkt kraftstasjon vil i luftlinje være ca 100 – 300m. Underlig nok sies det ingenting om mulige støyplager i søknaden, noe som gjør oss ekstra betenkt.

Nettilknytning fra kraftstasjonen vil medføre ennå ei høyspent-linje i et område som allerede er fullt av slike. Vi mener grensen for slike linjer er nådd. Det kan ikke være slik at «har du den så tar du denne også»!

Selve rørgatetraseen vil innebære et vesentlig og langvarig visuelt inngrep i vårt mye brukte nærområde. Drøye 3 km i 30 m bredde vil være et synlig sår i flere år etter dette inngrepet, hvis det noen gang i våre levedager blir usynlig?

Man skriver så pent om revegetering i søknaden. Faktum er imidlertid at revegetering i fjellet er en vanskelig vitenskap, som ikke kan sammenlignes med eksempelvis dyrket mark. Dette i følge flere fagfolk, blant annet tilknyttet botanisk avdeling, Tromsø Museum.

Samtale med biolog May Britt Eriksen Norberg, 5.8.13: (Norberg jobbet for noen år siden ved Tromsø Museum, og drev forskning på revegetering)

«Tidsperspektiv for revegetering avhenger av mange faktorer: hvilken type vegasjon, dvs hvilke plantearter som vokser i området, terrengets beskaffenhet så som helling og om det er eksponert for vind som på snaufjellet m.m. Lyngarter trenger veldig lang tid for å reetablere seg. Hellende myrer kan i beste fall ta lang tid og man risikerer at endringer av bekkeløp vil føre til utvasking av jordsmonn med alvorlig erosjon som følge. Sporene etter traseer i hellende myrer kan da bli stående igjen som dype sår i naturen.

Blandingsskog med urter og gressarter tar kortest tid å gjenetablere. Om man benytter ulike kommersielle gressfrøblandinger kan man også risikere at sluttresultatet av revegeteringen blir utseendemessig tydelig forskjellig fra omkringliggende områder. Hun synes det er vanskelig å uttale seg spesielt om det angjeldende området uten å ha sett det, men hun har ved selvsyn konstatert at spor etter militære beltevogner fortsatt er synlige i myrområder 40 år etter kjøring i Forfjorden på Hinnøya.»

Styrtregn forekommer ofte i Kanstandområdet, og vil med stor sannsynlighet aktualisere erosjon som følge av endringer av bekkeløp slik Norberg beskriver.

Sivil-agronom Kristian Nyvoll ved Tromsø arktisk-alpine botaniske hage, Tromsø Museum, har følgende bemerkninger til Grønnkrafts planer og beskrivelser av revegetering:

«I realiteten er det ikke revegetering de beskriver, men planering og en viss opprydding etter anleggsarbeidet. Tiltak som fjerning og tilbakeføring av topplaget av jord, og bruk av avskjær/avklippet vegetasjon for å oppnå frøspredning er greie tiltak. Men garanterer ikke rask gjengroing av sår i landskapet.

I beskrivelsen av punkt 2.2.5 Vannveien beskrives planering og tilsåing. Det er et betydelig areal som skal tilsåes. I avsnitt 4.1.1. 'Andre tiltak basert på anbefalinger fra biolog: Det såes ikke med fremmed frø i anleggsområdet'

Meg bekjent er det ingen norske frøleverandører som kan levere frø til revegetering av slike arealer med vill-flora. Dermed blir alternativet frøblandinger for landbruksformål. Det er ikke revegetering og tilbakeføring til vill-flora! Sårene i naturen vil forbli tydelige gjennom flere 10-år. Faren for erosjon i bratte partier vil også være en faktor uten ordentlig revegetering.

Det beste tiltaket for revegetering er å skjære ut torver/flak av den eksisterende vegetasjonen. Plantene må stelles og holdes i livet gjennom anleggsperioden. Torvene kan ikke lagres i store hauger, da råtner og dør plantene. Torvene må legges ut slik at plantene får lys, luft og vann.

I tillegg bør det produseres et betydelig antall små busker av lokale arter som kan fungere som skjerm for frøplanter som spirer av gress og stauder. Disse tiltakene vil gi en mangeartet og naturlig revegetering noe som igjen vil reduserer de langvarige effektene av ødelagt vegetasjon.

Tiltakene som beskrives i konsesjonssøknaden gir nok de laveste anleggskostnadene. Erfaringer fra annen anleggsvirksomhet i naturområder med tilsvarende tiltak tilsier at dette inngrepet vil gi langvarige skader i vegetasjonen i området.»

Basert på utsagnene til disse to fagfolkene er sannsynligheten altså svært stor for at rørgatetraseen i 30 m bredde og drøyt 3 km lengde vil se svært annerledes ut enn den gjør i dag i veldig, veldig mange år framover! Det synes vi absolutt ikke noe om!

Området rundt Trollvannene må kunne karakteriseres som sårbare høyfjellsområder. Forslaget om regulering av Trollvannene vil i stor grad begrense utbredelsen av lokale inngrepsfrie naturområder. Trollvann-området er idag definert som INON sone 2, dvs mer enn 1 km fra nærmeste tyngre tekniske inngrep. Etter en utbygging her vil området naturligvis ikke være det, og grensen for slike soner flyttes lenger sørover. AMBIO Miljørådgiving vurderer konsekvensen for inngrepsfrie naturområder til små-middels negative, og begrunner dette med at «landsdelen har store områder med inngrepsfrie arealer»!

Dette handler ikke om landsdelen Nord-Norge. Det handler om et område på Hinnøya! Hvis slik tankegang og praksis skal få råde grunnen, er det neppe lenge til det ikke finnes inngrepsfrie naturområder igjen noe sted i landet. Stortinget har ikke uten grunn i flere stortingsmeldinger slått fast et mål om å bevare gjenværende INON soner. I dette området av Hinnøya har vi definitivt ikke noen inngrepsfrie naturområder å miste. Tvert imot - med alt som allerede er berørt av tidligere kraft-relatert utbygging blir det ennå viktigere at eksisterende inngrepsfrie naturområder bevares slik de er i dag. Ikke minst av hensyn til framtidige generasjoner.

Miljøutredningen for utbyggingen av Kobbødalen kraftverk er utarbeidet av Ambio Miljørådgiving, Stavanger. På generelt grunnlag vil vi påpeke den ordlyden som synes gjennomgående i miljørapporten, med liten eller middels negativ konsekvens for ulike miljøaspekt. Ambio har blant annet benyttet Statens veivesens kriterier for verdisetting av områder for friluftsliv (2006). For å kunne bruke begrepet «stor verdi» må området brukes svært ofte/av svært mange.

Konsekvensene for friluftslivet blir etter Ambios mening «middels negativt» samlet sett. Mange av oss bruker marka her flere ganger ukentlig, og da blir uttrykket «middels negativt» meningsløst. For oss er det klart dette blir stor negativ verdi! Vi stiller oss sterkt tvilende til at revegeteringen av rørgatetraseen på 30 m bredde blir vellykket.

AMBIO skriver at inngrepene primært vil gi helt lokale visuelle virkninger, og at de tekniske inngrepene ikke vil gi store visuelle virkninger i landskapet sett på noe betraktningsavstand. Det er jo alltid slik at kommer man langt nok unna vil slike inngrep ikke være synlige. Det betyr ikke at inngrepene ikke er av betydning for oss som hyppig bruker marka her! Tvert imot vil slike svære sår i vårt nærmiljø ha store, negative visuelle konsekvenser.

I rapporten står det at rørgatetraseen ikke vil være synlig fra turlagsstien til Toralfsbu. Er det bare turistene som frekventerer turlagsstien man ønsker å behage? Det er naturligvis ikke slik at vi bare går tur langs denne stien! Nei, hele dalen på begge sider er hyppig brukt til både turgåing, børsanking, jakt, o.l. Da vil alle beskrevne inngrep være høyst synlige. Vi kan bare undres på om AMBIO konklusjon hadde blitt annerledes om anlegget var tenkt lagt til deres eget hyttefelt eller nabolag?

AMBIO rapport vedrørende konsekvensen av oppdemningen av øvre Trollvannet når det gjelder livsvilkårene for ørret oppfattes selvmotsigende. På side 14 kan en lese at dam-etableringen i stor grad vil ødelegge ørretens vekst og levevilkår (stort negativt omfang) mens øverst på side 15 står «liten negativ konsekvens for fisk»... . Slik vi forstår ordlyden i rapporten vil fiskebestanden etterhvert bli borte, noe vi på det sterkeste vil protestere mot. Vannet er et hyppig brukt fiskevann.

Norges nasjonalfugl Fossekalen vil høyst sannsynlig få trasige livsvilkår etter ei eventuell utbygging som legger elva i rør. Et bortimot tørrlagt elveleie er ikke ettertraktet som arena for overlevelse, og fuglen vil neppe fortsette i området. Å sette opp fuglekasser virker meningsløst ettersom fossen den trives ved og er avhengig av blir borte. Det vil være svært synd!

Vi finner også grunn til å påpeke en klar feil-opplysning i dokumentene: side 19 i søknaden, side 20 i AMBIO utredning, og bildetekst side 53 i vedleggsdokumentet. Her påstår man at Kobbeldalselvas løp nedenfor E10 delte seg i to, med *et nytt nordre løp etter en vårflom*. Dette medfører ikke riktighet. Det nye elveløpet ble til etter at en av grunneierne brukte stor gravemaskin i elva rett nedenfor brua, til stor bestyrtelse for de øvrige grunneierne. Hendelsen ble observert blant andre av flere av oss hytte-eiere.

Tidligere, mens elva hadde sitt opprinnelige løp, kunne man fiske sjørret i kulpen nederst i det trange elvegjelet. Endringen av elveløpet har også påført enkelte hytteiere betydelige ulemper.

NINA Rapport nr 738 om handler naturfaglige registreringer av bekkekløfter i Norge. Direktoratet for naturforvaltning initierte denne kartleggingen, som pågikk i tidsrommet 2007 - 2010. Fylkesmennene sendte inn bekkekløfter som skulle registreres. Fra vårt nærområde er Torselva med. Vi kan ikke se at det er utført vurderinger av Kobbeldalen i en slik sammenheng.

I følge «Naturtyper i Norge» er en skogsbekkekløft en egen landskapsdel-hovedtype. En skogsbekkekløft er en V-dal eller et gjel med bratte sider, en bekk eller elv i bunnen og med fastmarksskogsmark (eventuelt også flomskogsmark) som dominerende natursystem-hovedtype i bunnen og langs kantene. Kobbeldalen passer rett inn i denne definisjonen, med et spesielt og viktig tillegg: I nedre del munner bekkekløfta ut i en flott canyon. Denne er veldig trang med svært steile sider, og befinner seg omtrent mellom høyspentlinjene og E10.

Sammendraget i NINA-rapporten slår fast at vernebehovet for bekkekløfter er betydelig, og at framtidig kartlegging bør fokusere på å fange opp resterende kløfter med store naturverdier. Vi oppfordrer hermed Fylkesmannen i Nordland, ved Naturvernavdelinga til å undersøke Kobbødalens nærmere med hensyn til bekkekløftprosjektet FØR NVE skal avgjøre konsesjonssøknaden.

Nordland fylke er allerede Norges største krafteksporterende fylke, og Norge eksporterer svært mye kraft. I den grad ytterligere kraft trengs til Norges eget forbruk, er det mange rapporter som har påpekt at svært mye vil kunne hentes inn ved oppgraderinger av eksisterende kraftverk.

Hytte-eierne i Kobbødalsområdet går imot at NVE skal innvilge konsesjon til utbygging av Kobbødalens Kraftverk.

Begrunnelsene er sammenfattet slik:

1. Støyplager fra drift av kraftstasjon (turbinstøy) er ikke forenelig med hytteliv. Hyttene er 100 - 300m fra stasjonen.
2. Visuelle forringelser av friluftslivet i området, ettersom vi er svært tvilende til seriositeten og muligheten for vellykket revegetering langs rørgata.
3. Tap av et stort inngrepsfritt område (ved Trollvannene)
4. Ørretbestanden i Trollvannene
5. Store spørsmål vedrørende elvas vannkvalitet i framtida.
6. Generelle støy- og trafikkplager i anleggsperioden
7. Kobbødalens bør utredes med tanke på inklusjon i Norsk bekkekløftprosjekt

Dersom NVE innvilger konsesjon og utbygging blir en realitet, vil følgende være minimumskrav fra oss hytte-eiere i nabolaget:

1. En kraftstasjon med absolutt NULL (0) støy! Kraftverket v/Norsk Grønnkraft må ved eventuelle støyplager påregne erstatningsansvar på linje med Nygårdsfjellet Vindmøllepark, Bjørnfjell.
2. Revegetering må skje i henhold til anbefalingene fra sivil-agronom Kristian Nyvoll.

Stokmarknes, 26. august 2013

Sven E Fredriksen
Talsperson

På vegne av: Tord Andersen
Arild Andreassen
Gry Bårnes
Kirsten Kjeldsø Fastvold
Ole A Hesten
Berit Moum
Elin Moum
Børge Nyquist
Halvard Pedersen

John Pedersen
Ragnar M Pedersen
Bjørn K Pettersen
Tor Skogvang

